

Fernando Venâncio

Basisgrammatica Portugees

uitgeverij
coutinho

De serie *Portugees Direct* bestaat uit:

- Portugees Direct voor beginners – Tekstboek met audio online
- Portugees Direct voor beginners – Oefenboek
- Portugees Direct voor gevorderden – Cursusboek

Deze serie vormt een compleet studiepakket samen met de volgende uitgaven van dezelfde auteur:

- Diga lá! – Uitspraak oefeningen Portugees
- Basisgrammatica Portugees
- Basiswoordenlijst Portugees

Voorwoord

In dit boek worden de Portugese grammatica en het gebruik ervan besproken. Er is uitdrukkelijk gekozen voor het dagelijks taalgebruik; formeel taalgebruik wordt alleen zijdelings besproken.

Voor de praktische toepassing van de overwegend theoretische informatie in dit boek verwijs ik graag naar de taalcursus *Portugees Direct*. Voor het vergroten van de woordenschat is er de *Basiswoordenlijst Portugees*.

Omdat de talen van Portugal en Brazilië in essentie dezelfde zijn (zij verschillen op enkele, minder belangrijke punten), wordt hier volstaan met het noemen van de Braziliaanse varianten van woorden of constructies waar dat nodig is. In de Afrikaanse landen waar Portugees de officiële taal is, wordt het Portugees over het algemeen gesproken zoals in Portugal.

Fernando Venâncio,
najaar 2004

Inhoud

1	De uitspraak	11
	Het alfabet	11
	De klinkers	12
	De tweeklanken	14
	De medeklinkers	15
	De Braziliaanse uitspraak	17
	Klankveranderingen	18
	De accenten	20
	De klemtoon	21
	De lettergreep	22
	Spelling	22
2	Het zelfstandig naamwoord	24
	Geslacht	24
	Vorming van het vrouwelijk	26
	Meervoud	26
3	Het lidwoord	29
	De vormen	29
	Gebruik	29
	Samentrekkingen met voorzetsels	31
4	Het bijvoeglijk naamwoord	33
	Vorming van het vrouwelijk	33
	Meervoud	34
	Plaats	35
	Tegenstelling	37
5	Vergroten en verkleinen	39
	Versterking	39
	Het verkleinwoord	40
	De trappen van vergelijking	42

6	De woordenschat	45
7	Basisbegrippen	48
8	Namen van personen	53
9	Het persoonlijk voornaamwoord	55
	De vormen	55
	Het gebruik	56
	De voorwerpsvormen	61
10	Het bezittelijk voornaamwoord	64
11	Het aanwijzend voornaamwoord	67
	De vormen	67
	Samentrekkingen met voorzetsels	69
12	Het betrekkelijk voornaamwoord	71
13	Het vragend voornaamwoord	74
14	Het onbepaald voornaamwoord	77
15	Het telwoord	84
16	Het voorzetsel	89
17	Het bijwoord	98
	Bijwoorden van tijd	98
	Bijwoorden van plaats	103
	Bijwoorden van wijze	106
	Bijwoorden van hoeveelheid	110
18	Het voegwoord	113
	Nevenschikkende voegwoorden	113
	Onderschikkende voegwoorden	114
19	De ontkenning	116
20	De vraag	118
	Soorten vragen	118

21	Het antwoord	123
22	Het werkwoord	127
	Enige begrippen	127
	Overzicht van de wijzen en tijden	128
	De tijden van de <i>indicativo</i> (aantonende wijs)	130
	De tijden van de <i>subjuntivo</i> (aanvoegende wijs)	136
	De <i>condicional</i> (voorwaardelijke wijs)	142
	De <i>imperativo</i> (gebiedende wijs)	143
	De <i>infinito</i> (onbepaalde wijs)	145
	Het <i>participio</i> (voltooid deelwoord)	149
	Het <i>gerúndio</i> (tegenwoordig deelwoord)	151
	Overzicht van de vorming van enkele samengestelde wijzen en tijden	152
	Regelmatige werkwoorden	155
	Onregelmatige werkwoorden op <i>-er</i>	156
	Bijzonderheden	158
	Hulpwerkwoorden	163
	Zeer onregelmatige werkwoorden	164
	Gebruik van enige werkwoorden	165
23	De zinsbouw	173
	Woordvolgorde	173
	Nadruk	175
24	Beleefdheidsvormen	178
	Register	180

- 1 De klank van de het Portugees verschilt vrij sterk van die van andere Romaanse talen. Het Portugees klinkt wat ruw, en heeft een uniek en direct herkenbaar karakter.

De spelling, die de verwantschap van het Portugees met de andere Romaanse talen verraaft, geeft in feite de Portugese klankenrijkdom onvoldoende weer. Voor de student hoeft dit echter niet belemmerend te werken.

Hieronder wordt bij benadering een omschrijving van de verschillende Portugese klanken gegeven. Het beluisteren van gesproken Portugees is uiteraard de beste manier om de juiste uitspraak te leren.

Het alfabet

- 2 Het Portugese alfabet telt drieëntwintig letters. Ze worden hier ‘in het Portugees’ voluit gespeld.

A	a	N	éne
B	bê	O	ó
C	cê	P	pê
D	dê	Q	quê
E	é	R	érre
F	éfe	S	ésse
G	gê	T	tê
H	agá	U	u
I	i	V	vê
J	jóta	X	chis
L	éle	Z	zê
M	éme		

De letters K **capa**, W **dâbliu** en Y **i grego** of **ípsilon** komen in het Portugees niet voor, maar worden wel gebruikt in leenwoorden uit andere talen. De **ç** wordt **c de cedilha** genoemd. Voor een letter wordt het mannelijk lidwoord gebruikt: o ‘a’ de ‘a’, um ‘d’ een ‘d’.

De klinkers

3 In het Portugees zijn alle klinkers even lang, of even kort. Kenmerkend is dat

- a iedere klinker zowel via de mond als via mond en neus kan worden uitgesproken;
- b voor de uitspraak van de mondklinkers **a**, **e** en **o** belangrijk is of die in een beklemtoonde dan wel onbeklemtoonde lettergreep staan. De mondklinkers **i** en **u** hebben onder alle omstandigheden dezelfde klank.

4 De juiste uitspraak van de beklemtoonde mondklinkers **e** en **o** waar geen accent op staat, is niet door middel van regels aan te geven en moet daarom per geval worden geleerd. Vaak echter is die uitspraak te voorspellen (zie nummer 14, laatste punt).

5 a klinkt

- als in het Nederlandse *la*
 - beklemtoond met of zonder acento agudo: **lado**, **ficar**, **há**, **fácil**
 - onbeklemtoond met acento grave: **à**, **àquele**
- als in het Engelse *about*
 - beklemtoond voor **m**, **n** of **nh** plus klinker, met of zonder acento circunflexo: **ramo**, **ano**, **banho**, **ânimo**
 - onbeklemtoond: **vida**, **partir**, **azul**
 - in de woordjes **a**, **as**, **cada**, **mas** en **para**
- als in het Nederlandse *dat*
 - voor **l** plus medeklinker of wordeinde: **altura**, **jornal**
- als in het Nederlandse *bang* (neusklank)
 - voor **m** en **n** plus medeklinker: **campo**, **lâmpada**, **andar**
 - met een tilde: **lã**, **irmã**

6 e klinkt

- als in het Nederlandse *pet*
 - beklemtoond, met of zonder acento agudo: **vela**, **certo**, **café**
- als in het Nederlandse *eer*
 - beklemtoond, met of zonder acento circunflexo: **cedo**, **mesmo**, **pêra**
 - in de uitgang **er** van werkwoorden: **viver**

- als in het Nederlandse *liep*
 - onbeklemtoond aan het begin van een woord: **evitar**, **eléctrico**
 - in het woordje **e**
- als in het Nederlandse *eng* (neusklank)
 - voor **m** en **n** plus medeklinker: **tempo**, **embora**, **entrada**
- klinkt niet
 - onbeklemtoond (alle andere gevallen): **estrada**, **chegar**, **tarde**

7 i klinkt

- als in het Nederlandse *die*
 - meestal: **idade**, **triste**, **difícil**, **aqui**, **vir**
- als in het Nederlandse *ieng* (neusklank)
 - voor **m** en **n** plus medeklinker, en voor een eind-**m**: **limpar**, **inverno**, **jardim**

8 o klinkt

- als in het Nederlandse *pot*
 - beklemtoond, met of zonder acento agudo: **hora**, **porta**, **móvel**
 - onbeklemtoond aan het begin van een woord: **ordenado**, **holandês**, **hospital**
- als in het Nederlandse *oor*
 - beklemtoond, met of zonder acento circunflexo: **hoje**, **força**, **estômago**
 - in de uitgang **or** van zelfstandige naamwoorden: **flor**, **professor**, **senhor**
- als in het Nederlandse *doe*
 - onbeklemtoond: **domingo**, **problema**
 - in de woordjes **o**, **os** en **por**
- als in het Nederlandse *tong* (neusklank)
 - voor **m** en **n** plus medeklinker, en voor een eind-**m**: **comprar**, **monte**, **bom**

9 u klinkt

- als in het Nederlandse *koe*
 - meestal: **curto**, **futuro**, **último**

- als in het Nederlandse *oeng* (neusklank)
 - voor **m** en **n** plus medeklinker, en voor een eind-**m**: **cumprimentos**, **mundo**, **atum**

De tweeklanken

- 10** De Portugese tweeklanken hebben meestal als tweede klinker een **i** of een **u**. De aard van de eerste klinker bepaalt of de tweeklank een mond- of een neustweeklank is.

- Mondtweeklanken

ai klinkt als *aj*: **pai**, **mais**, **caixa**, **Maio**, **normais**

au klinkt als *au*: **mau**, **graus**, **causa**, **ao**, **aos**

ei klinkt als *eej* (met een iets kortere ee): **rei**, **seis**, **leite**, **meio**, **fáceis**; klinkt in Lissabon en Coimbra als **âi**.

éi klinkt als *èj*: **papéis**

eu klinkt als *eeuw* (met een iets kortere ee): **meu**, **européu**

éu klinkt als *è-oe*: **céu**, **chapéus**

iu klinkt als *i-oe*: **viu**, **abriu**

oi klinkt als *ooj* (met een iets kortere oo): **boi**, **pois**, **oito**, **coisa**.

Van sommige woorden bestaan varianten met **ou**: **oiro** – **ouro**, **loiro** – **louro**, **oiço** – **ouço** enzovoort (voor **ou** zie hieronder).

ói klinkt als *òj*: **dói**, **lençóis**

ou klinkt als *oo* (zoals in het Nederlandse *oor*): **sou**, **roupa**, **falou**

ui klinkt als *oej*: **fui**, **azuis**

- Neustweeklanken

ãe klinkt ongeveer als *ajng*: **mãe**, **pães**

ão klinkt ongeveer als *aung*: **mão**, **irmãos**, **pensão**, **falarão**; gespeld als **am** komt deze klank voor in de (onbeklemtoonde) uitgang van werkwoorden: **pensam**, **falaram**, **viveram**, **abriram**

[**êi**] wordt gespeld als **em**, klinkt ongeveer als *èjng* en komt voor aan het wordeinde: **cem**, **também** (beklemtoond) of **homem**, **vivem** (onbeklemtoond). Klinkt in Lissabon en Coimbra als **ãe**, en klinkt met een acento circunflexo ongeveer als *èjng-èjng*: **têm**, **vêm**

õe klinkt ongeveer als *oojng*: **põe**, **situações**

[**ũi**] wordt gespeld als **ui**, klinkt ongeveer als *oejng* en komt alleen voor in de woorden **muito** en **muitíssimo**.

- 11 De opeenvolgingen **ia** en **io** vormen nooit een tweeklank: **lia** (li-a) *ik las*, **social** (so-ci-al) *sociaal*, **frio** (fri-o) *koud*.

De medeklinkers

- 12 In het Portugees eindigen vrijwel alle woorden op een klinker of op **l**, **r**, **m**, **s** of **z**. Er is een heel klein aantal woorden dat eindigt op een andere medeklinker: **n** of **x** (bijvoorbeeld **pólen** *stuijmeel* en **tórax** *thorax*). De **rr** en **ss** zijn vrijwel de enige dubbele medeklinkers; in een heel klein aantal woorden worden ook **cc**, **mm** en **nn** gebruikt (bijvoorbeeld **coleccionar** *verzamelen*, **comummente** *gewoonlijk* en **connosco** *met ons*). De **k**, **w**, **y**, **ph** en **th** komen in het Portugees geheel niet voor.

b klinkt als de Nederlandse **b**: **barco**, **pobre**

c klinkt voor **a**, **o**, **u** en medeklinkers als de Nederlandse **k**: **casaco**, **óculos**, **alecrim**;
wordt voor **ç** en **t** soms wél (**secção**, **facto**) en soms niet (**directção**, **eléctrico**) uitgesproken;
klinkt voor **e** en **i** als de Nederlandse **s**: **centro**, **fácil**

ç klinkt als de Nederlandse **s**: **condição**, **almoço**, **açúcar**

- ch** klinkt als het Nederlandse *sj*: **chave**, **chuva**, **encher**
- d** klinkt als de Nederlandse *d*: **cidade**, **dúvida**
- f** klinkt als de Nederlandse *f*: **fato**, **fruta**
- g** klinkt voor **a**, **o** en **u** en voor medeklinkers als in het Franse garçon: **agora**, **gripe**;
na een **g** wordt een **u** voor een **a** wél uitgesproken (**água**, **igual**), maar voor een **e** of een **i** niet (**guerra**, **conseguir**, met als uitzondering **aguentar**);
klinkt voor **e** en **i** als *zj*: **gelo**, **fugir**
- h** wordt nooit uitgesproken: **haver**, **homem**, **húmido**
- j** klinkt als *zj*: **jantar**, **ajuda**
- l** klinkt als de Nederlands *l* maar, vooral aan het wordeinde, iets ‘vetter’: **lugar**, **salto**, **hotel**, **sol**
- lh** klinkt ongeveer als het Nederlandse *lj*: **alho**, **mulher**
- m** klinkt als de Nederlandse *m*: **mar**, **momento**;
wordt voor een medeklinker of aan het wordeinde niet uitgesproken: de voorafgaande klinker wordt dan een neusklank: **campo**, **assim**, **bom**
- n** klinkt als de Nederlandse *n*: **nada**, **menino**;
wordt voor een medeklinker niet uitgesproken: de voorafgaande klinker wordt dan een neusklank: **andar**, **monte**
- nh** klinkt ongeveer als het Nederlandse *nj*: **linha**, **tamanho**
- p** klinkt als de Nederlandse *p*: **pedra**, **empregado**;
wordt voor **c**, **ç** en **t** soms wel uitgesproken (**interrupção**, **eucalipto**), en soms niet (**recepção**, **ótimo**)
- q** klinkt als de Nederlandse *k*;
de **u** die altijd op de **q** volgt, wordt voor **a** wél uitgesproken (**quatro**, **quando**), maar voor **e** en **i** niet (**querer**, **quinze**, met als uitzonderingen **cinquenta** en **tranquilo**)

- r** klinkt hard (als in de Spaanse ‘r’ in ‘rosa’, dan wel als de Franse ‘r’ in ‘rose’) aan het begin van een woord of indien dubbel: **rapaz**, **carro**; klinkt zacht in alle andere gevallen: **caro**, **jornal**, **brincar**.
- s** klinkt aan het begin van een woord, na medeklinker en dubbel als de Nederlandse s: **sol**, **cansado**, **conversa**, **isso**; klinkt tussen klinkers als de Nederlandse z: **coisa**, **nervoso**, **as aldeias**, **os homens**; klinkt voor stemloze medeklinkers (**c**, **f**, **p**, **q** en **t**) als *sj*, ook voor de stemloze medeklinkers **c**, **f**, **p**, **q**, **t** én **s** van het volgende woord, en aan het wordeinde: **escola**, **resposta**, **os sinos**, **óculos**; klinkt voor de overige medeklinkers (ook die van het volgende woord) als *zj*: **desde**, **mesmo**, **os barcos**, **os meus netos**, **às vezes**
- t** klinkt als de Nederlandse t: **tarde**, **quatro**
- v** klinkt als de Nederlandse v: **vinho**, **lavrador**
- x** klinkt meestal als *sj* **caixa**, **deixar**, **xarope**, **exposição**, maar ook wel als s **próximo**, **máximo**, *ks* **sexual**, **fixar** en z **exame**, **exemplo**
- z** klinkt als de Nederlandse z: **zona**, **limpeza**; maar aan het wordeinde gedraagt die zich als de letter s, dus: *sj* **rapaz**, **infeliz**, **dez passos**, *z* **dez horas**, *zj* **dez metros**.

De Braziliaanse uitspraak

- 13** De uitspraak van het Portugees in Brazilië verschilt op tal van punten – in het bijzonder wat betreft de klinkers – van die in Portugal. De voornaamste verschillen zijn:
- Uitspraak van mondklinkers
 - de onbeklemtoonde **a** klinkt als *a*, met uitzondering van in Rio, waar die aan het wordeinde (net als in Portugal) als *â* klinkt.
 - de onbeklemtoonde **e** klinkt als de Portugese ê, met uitzondering van de **e** aan het wordeinde, waar die als *i* klinkt.
 - de onbeklemtoonde **o** klinkt als de Portugese ô, met uitzondering van de **o** aan het wordeinde, waar die (net als in Portugal) als *u* klinkt.
 - Uitspraak van medeklinkers
 - **d** en **t** klinken voor een eind-**e** en eind-**i** als *dzj* en *tsj*.

- **l** klinkt aan het wordeinde vaak als een *u*.
- de harde **r** klinkt als de Franse *r*.
- **s** klinkt aan het eind van een lettergreep of woord als *s*, met uitzondering van in Rio, waar de eind-**s** (net als in Portugal) als *sj* klinkt.
- **z** klinkt aan het wordeinde als *s*, in Rio als *sj*.
- de combinaties **cc**, **cç**, **ct**, **pc**, **pç** en **pt** komen bijna nooit voor.

Klankveranderingen

- 14 Letters kunnen zoals gezegd in verschillende woorden verschillend worden uitgesproken. Meestal gebeurt dat volgens zeer algemene patronen (bijvoorbeeld een onbeklemtoonde **a** klinkt als *â* (zoals in het Engelse woord *about*), een **r** aan het begin van een woord klinkt hard, een **s** tussen klinkers klinkt als *z* enzovoort), maar er zijn ook gevallen (meestal klinkers) waarvoor de uitspraakregels wat ingewikkelder zijn. Ter wille van de duidelijkheid wordt hier gebruikgemaakt van een Portugese fonologische spelling. Het teken *ʃ* staat voor het Nederlandse *sj*.

- Twee onbeklemtoonde **a**'s na elkaar worden samen één *á*:

toda a gente	tôdagent
a minha amiga mora aqui	â minhâmigâ mórâqui

- Een onbeklemtoonde **e**, die normaal niet wordt uitgesproken, wordt voor **a**, **e**, **o** en **u** uitgesproken als een Portugese *i*:

teatro	tiátru
passar	pâssiâr
compreender	côpriêndêr
onde é que ela mora?	ôdié quiêlâ mórâ

- Voor **cc**, **cç**, **ct**, **pc**, **pç** en **pt**, combinaties die meestal in technische termen voorkomen, worden **a**, **e** en **o** (beklemtoond of onbeklemtoond) uitgesproken als de Portugese *á*, *é* en *ó*: **contacto**, **acção**, **directo**, **recepção**, **nocturno**, **adoptar**
- Voor een **l** die voor een andere medeklinker of aan wordeind staat, worden **a**, **e** en **o** altijd uitgesproken als in het Nederlandse *dat* en als de Portugese *é* en *ó*:

alto, saltar, jornal
papel, possível
solteiro, resolver, lençol

- In sommige woorden worden de onbeklemtoonde **a**, **e** en **o** uitgesproken als de Portugese *á*, *é* en *ó*. De belangrijkste zijn:

padaria, ganhar
aquecer, aquecedor, esquecer, freguesia
você, normal

- Hetzelfde gebeurt in sommige nieuwe, meestal technische woorden:

aeroporto, esferográfica, autocarro, fotocópia, euro

- Tussen een **e** en een daaropvolgende *sj*- of *zj*-klank klinkt vaak een *i*, die met de **e** een tweeklank vormt:

fecho	[fêi]u] (vergelijk met deixo)
vejo	[vêi]u] (vergelijk met beijo)

- De eind-**o** (normaal als *u* uitgesproken) klinkt in het dagelijks taalgebruik zeer zwak of praktisch niet:

muito obrigado	mûit óbrigád
quantos quer?	quãt] kér
ao meio-dia	au mêidiã
preciso de quatro quilos	prsz d quátr kil]

- Twee opeenvolgende *sj*-klanken worden doorgaans als één uitgesproken:

duas chaves	duã]áv]
ovos estrelados	óvu]trladu]

- In het midden en zuiden van Portugal klinkt de beklemtoonde **e** vóór **nh** als *â*:

tenho	tâñu (vergelijk met banho)
lenha	lâñâ (vergelijk met manha)

- Een onbeklemtoonde **e** wordt aan het begin van een woord niet uitgesproken voor **s** of **x** gevolgd door een medeklinker:

estou	ʃtô
esperto	ʃpertu
exposição	ʃpuzisãu

- Een onbeklemtoonde **a** aan het eind van een woord wordt met een mannelijk bepaald lidwoord samengetrokken tot de Portugese *ó*:

isto é para o [pró] rapaz
leva os [lévó] meus livros

- De juiste uitspraak van de beklemtoonde **e** en **o** zonder accentteken is zoals gezegd niet in regels te vatten. Er zijn echter wel een aantal waarin sprake is van een consequente afwisseling van *ê* en *é*, en *ô* en *ó* (zie nummer 33 – meervoud zelfstandige naamwoorden –, 49e en 52 – vrouwelijk en meervoud van bijvoeglijke naamwoorden –, 293 – eerste persoon tegenwoordige tijd van werkwoord/ zelfstandig naamwoord – en 297 – tegenwoordige tijd van werkwoorden op **-er**). Belangrijke voorbeelden zijn ook:

ele	êl	eles	êlʃ
este	êʃt	estes	êʃtʃ
esse	ês	esses	êsʃ
aquele	âkêl	aqueles	âkêlʃ
ela	élâ	elas	élâʃ
esta	éʃtâ	estas	éʃtâʃ
essa	ésâ	essas	ésâʃ
aquela	âkélâ	aquelas	âkélâʃ

(Zie hierover ook nummer 92 – persoonlijk voornaamwoord – en nummer 121 – aanwijzend voornaamwoord.)

De accenten

- 15 In het Portugees worden de volgende accenten gebruikt:

acento agudo	´
acento grave	`
acento circunflexo	^
til	~

- Het **acento agudo** geeft de plaats aan van de klemtoon (vergelijk **público** *publiek* en **publico** *ik publiceer*), en heeft consequenties voor de uitspraak van **a**, **e** en **o** (bijvoorbeeld **pá**, **pé** en **pó**) (zie nummer 5, 6 en 8).
- Het **acento grave** komt alleen voor in de woorden **à**, **às**, **àquilo**, **àquele(s)** en **àquela(s)**.
- Het **acento circunflexo** geeft de plaats van de klemtoon aan (vergelijk **in-fluência** *invloed* en **influência** *hij beïnvloedt*), en heeft consequenties voor de uitspraak van **a**, **e** en **o** (bijvoorbeeld **câmara**, **vê** en **pôr**) (zie nummer 5, 6 en 8).
- De **til** wordt alleen gebruikt boven de **a** en de **o**, en geeft een neusklank aan: **irmã**, **aviões**.

De klemtoon

- 16** Een vergelijking van de woorden *regeling*, *regering* en *gering* laat zien dat in het Nederlands de plaats van de klemtoon niet aan de hand van de spelling alleen met zekerheid kan worden vastgesteld. Dat is in het Portugees wél het geval. De vijf regels voor de klemtoon van het Portugees vormen een waterdicht systeem:
- 1 De klemtoon valt gewoonlijk op de voorlaatste lettergreep.
 - 2 Woorden die eindigen op **l**, **r**, **z**, een tweeklank of **ã**, en woorden die een **i** of **u** in de laatste lettergreep hebben, worden beklemtoond op de laatste lettergreep. De plaats van de klemtoon verandert in het meervoud niet, bijvoorbeeld: **jornal**, **falar**, **rapaz**, **falei**, **maçã**, **aqui**, **jardim**, **azul**, **Jesus**, **jornais**, **maças**.
 - 3 Op de tweede regel zijn een aantal uitzonderingen die altijd een accent krijgen, bijvoorbeeld: **fácil**, **açúcar**, **órgão**, **táxi**, **álbum**.
 - 4 Woorden die anders eindigen dan de woorden uit de tweede regel, maar ook op de laatste lettergreep worden beklemtoond, krijgen een accent, bijvoorbeeld: **café**, **porquê**, **avó**, **avô**, **holandês**, **também**.
 - 5 Woorden die op de op twee na laatste lettergreep worden beklemtoond, krijgen altijd een accent, bijvoorbeeld: **sábado**, **eléctrico**, **óculos**, **estôma-go**, **último**.

De lettergreep

- 17 In het Portugees is het aantal lettergrepen gelijk aan dat van de klinkers en/of tweeklanken van het woord:

lu-a, ma-la, ca-ir, ho-tel, jar-dim, co-e-lho, com-pre-en-der, pai, coi-sa, sai-a, qua-se, ir-mão, quei-jo, oi-to-cen-tos, si-tu-a-ção.

Een aantal combinaties van medeklinkers mag niet gescheiden worden:

ch, lh, nh	ro-cha, ba-ru-lho, ca-mi-nho
bl, cl, fl, gl, pl, tl	pro-ble-ma, bi-ci-cle-ta, con-fli-to, in-glês, com-ple-to, A-tlân-ti-co
br, cr, dr, fr, gr, pr, tr, vr	fá-bri-ca, in-crí-vel, la-drão, re-fres-co, ma-gro, em-pre-go, me-tro, pa-la-vra

Iedere andere opeenvolging van medeklinkers (dubbele medeklinkers inbegrepen) wordt wel gescheiden:

cas-te-lo, brin-car, pas-sa-por-te, cam-po, pen-sa-men-to, fac-to, la-ran-ja, lon-go, des-cer, res-to, con-nos-co, téc-ni-co, di-rec-ção, car-ro, óp-ti-mo, par-ti-da, sal-to, es-tra-da, en-con-tro enzovoort.

- 18 Tekstverwerkingsprogramma's, zoals de Portugese FLiP, bieden de mogelijkheid woorden automatisch af te breken.

Spelling

- 19 De toevoeging van een voor- of achtervoegsel of werkwoordsuitgang kan in bepaalde gevallen een aanpassing van de spelling vereisen. Deze heeft meestal tot doel het handhaven van een bepaalde klank, over het algemeen van een medeklinker. Soms heeft een veranderde spelling echter geen consequenties voor de uitspraak. De regels voor de aanpassing van de spelling zijn:

- de **c** voor **e** en **i** verandert in **qu**: **ficar** – **fiquei**, **banco** – **banquinho**
- de **c** voor **a**, **o** en **u** verandert in **ç**: **conhecer** – **conheço**, **doce** – **doçura**

- de **ç** voor **e** en **i** wordt **c**: **começar** – **comecei**, **nação** – **nacional**
- de **g** voor **e** en **i** verandert in **gu**: **pagar** – **paguei**, **lago** – **lagoinho**
- de **g** voor **a**, **o** en **u** verandert in **j**: **fugir** – **fuja**, **longe** – **lonjura**
- de **gu** voor **a**, **o** en **u** verandert in **g**: **seguir** – **sigo**
- de **m** voor een medeklinker verandert in **n**: **homem** – **homens**, **bom** – **bonzinho**
- voor **b** en **p** komt bij een neusklank altijd een **m**: **barco** – **embarcar**, **pos-sível** – **impossível**.
- bij toevoeging van een achtervoegsel verdwijnen de accenten: **rápido** – **rapidamente**, **avô** – **avozinho** (maar de tilde blijft: **irmão** – **irmãozinho**)
- de **s** aan het begin van een woord wordt verdubbeld na een voorvoegsel dat eindigt op een klinker: **sentir** – **pressentir**
- de **h** aan het begin van een woord verdwijnt na een voorvoegsel: **honesto** – **desonesto**

Het zelfstandig naamwoord

2

Geslacht

- 20 In het Portugees is ieder zelfstandig naamwoord mannelijk of vrouwelijk; op enkele voornaamwoorden na zijn er geen onzijdige woorden.
- 21 Lidwoorden, bijvoeglijke naamwoorden en voornaamwoorden die bij een bepaald zelfstandig naamwoord horen, komen daarmee altijd overeen in geslacht en getal.
- 22 Mannelijk zijn de zelfstandige naamwoorden:
- a die eindigen op **o** (de uitgang **ão** niet meegeteld), zoals **amigo** vriend, **trabalho** werk, **mundo** wereld, **outono** herfst.
 - b die mannelijke personen aanduiden, zoals **homem** man, **rapaz** jongen, **lavrador** boer, **holandês** Nederlander.
 - c die eindigen op **l** en **m** (niet op **gem**), zoals **jornal** krant, **pincel** kwast, **jardim** tuin, **som** geluid.
- 23 Vrouwelijk zijn de zelfstandige naamwoorden:
- a die eindigen op **a** (zie ook nummer 24-26), zoals **amiga** vriendin, **coisa** ding, **fábrica** fabriek, **bicicleta** fiets.
 - b die vrouwelijke personen aanduiden, zoals **mulher** vrouw, **mãe** moeder, **avó** grootmoeder, **alemã** Duitse.
 - c die eindigen op **ã**, **ade**, **ude**, **ez**, **gem** en **ice**, zoals **maçã** appel, **cidade** stad, **qualidade** eigenschap, **atitude** houding, **rapidez** snelheid, **paisagem** landschap, **margem** oever, **velhice** ouderdom.
 - d die eindigen op **ão**, vooral wanneer ze abstracta aanduiden, zoals **razão** reden, **situação** toestand, **intenção** bedoeling.